Број 141. У Новом Саду, у среду 23. јуна 1904. Година XXXIX.

„Застава излази сваки дан осим понедељника и дана за светцем.

Цена је за Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна.
За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.
Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕКОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

„Јединствена православна црква Аустро-Угарске“ и Босанско-херцеговачка српско-православна црква

VI.

Најновији овогодишњи 5. број Милашевог „Гласника православне далматинске цркве“ (који, узгред буди речено ни у свом наслову не сме да каже да је то српска далматинска црква), у споменутом чланку: „Поводом неких нагађања“, чуди се како се у „једном строго црквеном, интерном питању у буковинско-далматинској митрополији, које се тиче искључиво вере и свештеничке дисциплине“, може нагађати да „то питање води за собом — политичку анексију Босне и Херцеговине“?

Како је то могуће, то смо до сада јасно доказали, али нека проговори и сам Милаш још једном.

Равно пре двадесет година, написао је он своју више споменуту књижицу: „Канонично начело православне цркве при разређивању црквених области. К питању о јерархичком положају сарајевске митрополије.“

У њему је, као што смо видели, хтео да докаже, да је столица пећске патријаршије пренесена у Карловце, па како је босанско-херцеговачка црква потпадала под пећску патријаршију, то сада треба да потпадне под карловачку митрополију.

Под ударима јавног мнења и истинске науке, морао је Милаш устукнути и напустити своје грешно „научно“ уверење.

Те тако више не може под том фирмом да ради за привлачење босанско-херцеговачке цркве у оквир аустро угарске монархије.

Остало му је нешто, што је још онда у истој књизи заступао, но што је остало доста неопажено, и кроз двадесет година се није дирало, а то је установљење заједничког синода свих монархијских православних епископа.

Сада је у друштву са Рептом у лањском буковинско далматинском синоду израдио уређење тога синода

Можда ће неко рећи, да то још није доказ, да у тај синод треба да уђу и херцег босански митрополити.

Дајемо реч Милашу, како он у својој души замишља тај заједнички синод.

Наводимо дословно његове речи, које је писао у споменутој књизи „Канонично начело“.

„Независно даклем од свију разлога каноничких и историчких, босанска митрополија у интересу своме особеноме, морала би признати врховно право српског патријарха у Ср. Карловцима и ступити у црквено јединство са осталим православним црквеним предстојницима аустро-угарске монархије.“

Осећао је лабавост свог „научног“ доказивања о преносу пећске патријаршије у Карловце, пак се постарао, да ако се то обори, ипак дође босанско-херцеговачка црква у црквено јединство са осталим православним црквама у монархији.

На који начин?

Милаш даље пише: „Каквим је духом према православнима расположена влада Његова Величанства нашега цара и краља, ја сам имао прилике већ једном истакнути“,

па додаје у примедби: „Види „Кирил и Метод“. Задар 1881. између другога“, приводећи поједине законе послиједње десетине година у корист слободе вјероисповједи у нашој држави, ми смо са усхићењем казали, а данас свечано оно потврђујемо. „Православни осјећају сву благост дјејствујућих данас закона у Аустрији, и благосиљају Беч, који је надахнуо владајућег свјетлога цара и краља, те је тим законима ујемчио им слободу вјероисповједи“ стр. 304);

онда наставља: „а да је иста влада проникнута мишљу и о црквеноме јединству између предстојника православне цркве у монархији, ја имам срећу, да на темељитим доказима ово свечано утврдим Неколико је пута у течају послиједњих 25. година Његово Величанство у односним највишим одлукама (27. и 30. септембра 1860. 5. марта и 5. октобра 1861 17. јунија 1864), позивајући православне на синод, исказивало своју највишу расположивост, да се одреде опћи послови васцијеле православне цркве у монархији. Тиме је на очити начин Његово Вел. показало, колико је наклоњено благостању православних својих поданика, и колико му на срцу лежи, да се њихова црква уреди.

Изричним је пак начином ту своју највишу вољу Њ. В. исказало у највишем сазиву синода 14. августа 1864. године, којим се је налагало епископима, да о опћим пословима православне цркве у Аустро-Угарској вијећају и да се ти послови коначно уреде. Ја имам података о томе, да влада Њ. В. и у најновије доба (то пише 1884. год.) је исказала начелно своје расположење, да се у коначни ред ти послови доведу.“

Нека нам опросте читаоци, што толико наводимо, али је потребно да се упозна, каквим је духом задахнут Милаш према бечким владајућим круговима. Тако нису мислили онда и остали наши архијереји, јер се даље јада Милаш овим речима:

„На жалост се мора констатовати, да није било од стране епископата нашег, у опће говорећи, онога одзива к тим настојањима владе, који се морао очекивати; а разлози тога не служе на особиту част компетентних фактора. Ми се сећамо жестокога укора, баченог од стране једног авторитетнога знаља права наше цркве у нашој држави, прије десетак година на неке епископе наше, поводом хиротоније данашњег Боко-Которског епископа, а због ренитенције њихове да потпомогну владу у њезиним намерама о бољитку православне цркве. Укор је жесток и тежак, али, метнувши руку на срце, мора се признати, да је и заслужан. Буде ли од потребе, ја ћу га и на јавност изнети“.

Ту је дакле тадашњи архимандрит, који је том својом књижицом од 1884. год., као што смо напред показали, ишао за тим да стече заслуге за сарајевску митру и поткопавао Косановића, претио да тобоже компромитује неке тадашње епископе са укором, који би могао на јавност да изнесе, а то зато, што су се по оној „Timeo Danaos“, бојали поклона, који им нуди Беч у виду неког заједничког синода, и осујетили бечке планове; — а после ове претње, мисли да може да апелује на епископе, да би сада могли и морали да приступе том послу:

„Данашње прилике, у опће бар говорећи, друкчије су у нашем епископату, и онаком укору не би, изгледа бар, епископи наши данас хтјели дати повода. Мо-

ПОЛУПОСТАК.

ГЛАД.

Мала, немила соба, препуњена дебелим књигама и актовима. На столу, који је у средини собе, стоји крст са две свеће. Посетилац, чим ступи у ову собу, одмах осети, да је овде нешто необично правилно и сувопарно. У оним књигама на столу су побележени крути параграфи, који познају само кривицу и грех; у оним актима, на којима лежи прљава, дебела прашина, забележено је, кад, где и како је такав параграф примењен. Оне књиге, они актови су без срца, као камен, а без срца су и они људи, који тамо за столом седе. Они су тамо с дана на дан од осам сати у јутру до пет после подне, док год не буду позвани у другу сличну собу, или док не умру. Њихово срце се преобратило у параграф — а параграф је тврд као камен.

И данас седи судија на свом месту; покрај њега је млад писар, који мисли, да ништа на свету није тако важно, као оно, што он у дугим, правилно састављеним записницама бележи. На крају стола љуља се на једној столици државни тужилац; на лицу свом начинио је израз, који је одавао равнодушност према целом свету. Ко њега види, мора мислити, да се он не брине ни за што на свету него само за онај дим, који се колута по белом прашњавом ваздуху. На живот се пробуди он тек онда, кад први оптуженик ступи у собу, па кад он почне захтевати, да грех буде кажњен по одређењу неумољивог закона. Он не познаје ништа друго, него строг закон, који грех проглашује за кривицу. Узалуд тражи онај, који је грешио да се извуче, узалуд свој траг замазује, бадава хоће своје дело да пориче. Гонилац се неда преварити, неда ублажити. Он не слуша ни на каква извињавања, ни на какве изјаве; он не види суве у очима, не види бледило на упалом лицу, ни дрхтавицу у телу. Он познаје само грех, за који закон одређује казну.

Судија погледа на сат и зазвони. Тачно у девет сати почиње расправљање. Судија, који је човек од четрдесет година, намести наочари, које су биле доле висиле и покрије њима своје грахорасте, заморене очи. Протрља руком чело и погледа у акта, која су пред њим стајала. Затим зазвони по други пут. Сад се отворе врата и унутра ступи један човек, већ у годинама, на коме се одмах видело, да је у свом животу много радио и то тешке послове. То доказују руке пуне отврднулих жуљева, то доказује његово погурено тело, које слабе ноге једва носе. Види се, да је много патио. На борама измученог лица исписала је невоља читаву историју његова живота. Очи су му гледале сумњиво и немарно у свет, као да се његова душа ни зашта не брине, што се око њега догађа.

Руке висе мртво крај уморног тела, као да садржавају огроман терет. Све је на телу мирно, успавано.

Судија преврће полако акта, која су пред њим лежала. Онда отпоче расправа:

»Ви сте крали?«

»Јесам, господине«.

»Знате ли ви, да је то грех?«

»Ја незнам баш право, шта све спада у грех. Стотине и стотине људи варају на велико, па нико некаже да су грешници«.

»Зашто сте ви крали?«

»Био сам гладан«.

»Тако! Крађа је кажњива. Је ли вам то познато?«

Човек не одговара. Расправа је набрзо завршена. Државни тужилац предлаже примену законских параграфа, судија прелистава неколико страна књиге, која пред њим лежи, онда се подигну сви и судија објави пресуду, која је гласила на три месеца затвора.

Оптуженик се окрене равнодушно и удали се у пратњи стражара. — Почиње нова расправа.

* * *

Он је био гладан! Шта је управо то? С дана на дан долазе лопови пред суд, па се изговарају на глад. Па тако то и код других сувова. З р има толико гладних људи на

рају дакле у интересу своје цркве сви предстојници наших митрополија заједно са свима епархијалним епископима, после је опћег договора, колективном се прошњом обратити на владу Његова Величанства, да се сазове један опћи синод, на коме би се имало вијећати о опћим пословима васцијеле православне цркве у Аустро-Угарској монархији, како би се тиме ти послови коначно уредили и створило јединство црквено, које би православне у држави значајним фактором учинило, даровало би цркви нашој високи углед, и од неизмјерне би само користи било, колико по саму цркву, толико и по државу".

Ето како је још пре двадесет година, 1884. заговарао тај опћи синод за који је сада са Рептом створио уређење.

Али какве то свезе има са босанско херцеговачком црквом?

Још онда је Милаш на истом месту писао, да босанско херцеговачка црква мора прва да се истакне са таком молбом за заједнички синод на владу и да на тај начин „у неразлучну свезу са Аустро-Угарским епископатом ступи".

Ево тих речи искићених свакојаким тобожним „научним" разлозима (које је све уништио већ „Босански Попо" у споменутој својој књизи), да би се зла смер што боље прикрила:

„На особ Сарајевска митрополија, при свијести о каноничним установама православне цркве, које су изражене у 34. Апостолском правилу и 17. правилу IV. васионског сабора, при свијести о потреби црквеног јединства са оним средиштем које на својој страни има и историју и позитивно право, при свијести, да право цариградског патријарха на Босанско-Херцеговачку црквену област није ни канонички ни исторички оправдано, него је проста узурпација, при свијести, да по каноничноме праву православне цркве (12. 17. правило IV. васионског сабора, 38. правило Трулског сабора, — а упореди Номоканон XIV. титула *Τίτλ. Η'. κεφ. Α'*. Цариградски сабор 1087. године; Синодалну одлуку патријарха Исаије од 5. априла 1392., патријарха Јована XIV. од 12. августа 1342., патријарха Нила од 9. јунија 1380., и друго) земаљском господару припада врховно и неограничено право у уређивању црквених области, при свијести најпослије о томе, да ће угледа, значаја и обезбеђења од сваке могуће случајности добити само у свези са осталим епископатом Аустро Угарске монархије, — свјестна о свему овоме, Сарајевска митрополија мора се истакнути прва са таковом прошњом на Владу Његова Величанства, да се из анормалног стања, у које је Цариградском конвенцијом 6. априла 1886. стављена, ослободи, и да у неразлучну свезу са православним Аустро-Угарским епископатом ступи."

Тим речима је Милаш пре двадесет година завршио своју споменуту књигу, и тиме је, и свим његовим овде дословно наведеним речима јасно изрекао, да Бечу треба онај опћи синод ради својих циљева, и да је тај циљ: присаједињење босанско-херцеговачке цркве, које треба да му послужи у даљем продирању на исток.

Када се сада опет кренуо Милаш и израдио у синоду уређење тог јединства православне цркве у монархији, онда је као сунце јасно, да је то због босанско-херцеговачке цркве, која ће имати неко самоуправно уређење, али њени митрополити треба да буду чланови опћег синода.

Као што смо видели, стара је песма Бечка са тим заједничким синодом и неким јединством православне монархије. А што Беч хоће да даде православљу, то не може добро бити, ма како примамљиво изгледало.

Јер би се Беч огрешио о своју заветну политику, која је као што смо у првом чланку извели, везана за папизам и језуитизам и германизам, када би нешто повољно пружио православљу и Словенству, а наособ Српству.

Timeo Danaos...

Из наведених Милашевих речи, видели смо и то, да су наши старији епископи знали да одбију отровни дар, који им се нудио из Беча.

Да ли су данас повољније прилике и погоднији епископи?

Као што смо напред видели, млађи наши богословски књижевници, који су окупљени око карловачког „Богословског Гласника", изгледа да се одушевљавају за тај заједнички, дијецезански синод, јер су уврстили наведени славопој Летићев, којим је поздравио Репту и изразио жељу, да спроведе јединствену организацију православне цркве у монархији и установи тај заједнички синод.

Или је можда то само приватна препорука Летићева за митру била?

Но, Летић је данас епископ, те настаје опасност, да би он и међу епископима, могао наћи приврженика, а већ родбинска веза је ту!

Али ако би, по несрећи, епископи карловачке митрополије данас били за ту несретну идеју, — остаје народ, сабор, саборски одбор, епархије, општине, — а што је најглавније, ту је и народ и свештенство и Босне и Херцеговине, пак њиховој заједничкој снази у отпору, морало би испасти за руком, да се осујети улазак босанско-херцеговачких митрополита у заједнички монархијски синод, а без чега би и цео синод у очима Беча изгубио сваку вредност и смисао.

Јер је заједнички синод средство, а циљ је: Босна-Херцеговина и Исток!

Junius II.

Политички преглед.

Угарски сабор. Седница саборска од понедељника била је занимљива у толико, што је била добро посећена, јер се знало да ће говорити барон Банфи, творац нове странке. Предигру за ту занимљивост створио је Сатмари, који је у својем говору против буџета, устао и против немађарски народности. Румунски посланик Влад, добацио је Сатмарију, како његови, Сатмаријеви, румунски изборници вратиће му жао за срамоту. На то је Олај, ударајући наслоном, раздражено повикао: На поље с њим, с Владом! Тако несме овде говорити! Но Влад није Олају остао дужан, одговорио је, како није противник ове домовине, али је горд што је Румун и неда се застрашити. После овога устао је и говорио је барон Банфи. У питању народности није изнео ништа ново већ само оно, што су и други мађарски шовени толико пута нагласили, наиме, да се држава мађарског народа неда друкчије остварити, већ једино одлучном шовинистичком мађарском народносном политиком. Ако Мађари у будуће буду слаби те чинили уступке немађарским народима, и допуштали, да ови остварују своје духовне смерове, то овде може бити државе, али јединствене мађарске државе никад. У погледу језика индивидуална права не могу се давати никако немађарским народима. Могуће је, да се у споразуму са династијом изради у шовенском духу мађарска држава. Није задовољан да на касарнама у Угарској стоје уз мађарске и немачки натписи. Противи се паритету исказ мин. председника, да је дипломацији монархије званичан језик немачки. Што се тиче Хрватске и Славоније види тамо да није „добар дух", те с тога Угарска за те земље нетреба да подноси веће жртве но до сада. Као што се види, Банфи, као и многи други у мађарском шовинизму, види опстанак Угарске. Познато је да је њему пред очима само: „јединствена мађарска држава." Не види, управо неће да види жалосне економске прилике у Угарској, због чега се сваке године хиљаде њих исељавају и траже другу домовину, а међу њима у великом броју баш прави Мађари.

свету? И шта је управо та глад, кад људи морају рад ње да краду? Како се може само красти? Та то је гадно, непоштено. И људи опет краду, јер су — гладни. Шта је дакле та глад, која наведе човека, да заборави и на грех и на поштење?

Цео дан су се ове мисли мутиле по глави судије. Он није могао да разуме, како глад — један осећај — може да наведе свет на крађу. Није хтео да верује, да у глади има збиља толико снаге. Па ипак је чудновато, да се толики људи на њу изговарају.

Шта је, дакле, глад? Ако она има збиља толико снаге, да може људе да примора на глад, онда је он много њих невине осудио. Како би се он уверио, шта је глад?

Ова га мисао није више остављала. Дабогме, закон одређује строгу казну за сваки прекршај. Он је радио увек по закону. Али може да — ко зна? — можда он није право радио. Свакојако, он ће се уверити.

Кад му се ова мисао усади у главу, почне се одмах припремати, да своју намеру изврши. Жену и децу пошље у купатило и да им сав свој новац. Онда претражи цео стан, да никакво јело не остане у њему.

Испрати жену на железницу и чим се врати кући, дође му воља, да нешто једе. Овбиљни човек овај се смејао. Ту жељу треба приписати његовој намери да гладује. Глупост! У подне је ручао као и сваки дан. Он, дакле, не може још бити гладан. Можда и лопови само уображавају да су гладни? Он ће отићи у кафану, да се отресе тих мисли. Али ту се сети, да нема новаца. Врати се натраг и стаде премишљати, шта да отпочне. Ништа му се не допада. Без циља лута по улицама. Иначе у таквим приликама мисли на жену и децу. Данас не може ни то. Напослетку — он је самим собом незадовољан. Није му по вољи. Капут му је пространа, шешир му пада на очи. Кад мора неком да сиђе с пута на улици, погледа га тако бесно, као да ће га одмах осудити на десет година робије. Погледа на сат и виде, да је већ четир сата лутао без циља без користи. Ни о чем паметном није мислио. Дође кући, па ће да чита. У стану му исто тако није ништа право. Опет би хтео да једе. Дал' је сад збиља гладан? Не може да чита, али то ће бити за то, што је уморан. Шта да ради иначе? Неко време хода горе доле по соби, онда се посади у наслоњачу. Код куће нема ништа за јело. Он и неће баш да једе, јер хоће да упозна глад. Али пити мора. Он пије, дакле, воде. Чудновато! Иначе не може више него по мале чашице да попије воде, а сад попи неколико великих чаша. Сад тек осети чудан осећај у стомаку. Желео је силно, необично да — једе.

Легне у кревет, не би ли заборавио своје мисли.

Кад се у јутру пробуди, обуче се брзо и оде одмах у звање. Осећа се слаб, али како у звању има много да ради, заборави своје јучерашње мисли. Но чим изађе из звања, дођоше оне опет. Чини му се, да се тим тешким мислима придружују још и нешки телесни болови. Осећа се врло рђаво. Цело га тело боли, као да је јако истучен. Пролазећи покрај једне гостионице, осећа мирис различног печења и он инстиктивно хоће да уђе унутра. Али се сети, да нема новаца и да он и неће ништа да једе. Управо — управо, он би упркос својој намери јео, само да има новаца. Јест, збиља би јео. Зашто да гладује? Његова намера није ништа друго, него једна глупа сентименталност. Људи у његовом положају не треба да гладују. Шта, дакле, да ради? Најбоље ће бити, да узајми од кога новаца. Али од кога? Има, додуше, много познаника, који би му позајмили, али само шта да им каже? — Не, то се не да ни замислити, јер је то смешно. У осталом, има једног пријатеља, коме се може поверити. Оде у стан пријатељев, али он није био код куће. Шта сад да ради? Да опет легне гладан? Не, не. Сад већ зна, шта је то глад. То је збиља врло неугодан осећај. Није никакво чудо, кад се необразован човек толико заборави, да, кад је гладан, краде.

Све га боли. Нема никакве жеље, никаквих мисли него само једну, да се сит наједе. Кроз тело му иде све нешто као грозница. Је ли то глад? Осећаји који савлађују, постају све дивљији, све животињскији. Јести, јести, то би хтео. Кроз улице се више вуче него што иде Опази једну кафану, у коју он обично одлази. Не премишљајући, ступи унутра. Келнер који га познаје, донесе му одмах кафу и леба. Судија пије и једе нагло. Појео би још једну

Но Банфи је сигурно задовољан што њих замењују Фекети, Кемењи, Агоштони и т. д. Поред таквих војних политичара, те шко да ће у Угарској и поћи на боље, само што и овако дуго неће моћи више ићи.

Прилике у Ст. Србији и Маћедонији. Приврenски редифски гарнизон, састављен из Анадолаца, побунио се с тога што од дужега времена не примају ни плату ни одело и што су тако дуго времена на служби, далеко од својих кућа, ма да у Приврену немају, веле, никаква посла. Официрима су одрекли послушност. Страх је међу њима био толики, да нису смели из својих станова да се појаве по улицама, кроз које су оружани војници у масама пролазили и на тај начин демонстровали, не правећи иначе никаквих изгреда. Заузели су били пошту и телеграф, задржавши у њима чиновнике; нису пропропуштали сваки телеграм, али су иначе пошту чиновници примали и раздавали. Војницима су управљали чауши. Побуна је трајала 4 дана; четвртог дана добили су од султановога секретара, Тахсинбеја, депешу, да ће им захтеви кроз петнаест дана бити задовољени. Сад је тамо све мирно о спокојно, али се чује да се сличне побуде спремају и по другим гарнизонима.

Хрватска и Славонија. У своје време донели смо резолуцију свију хрватских опозиционих странака, која је примљена на збору у Загребу у ствари финанцијалне независности Хрватске и Славоније од Угарске. Сад јављују из Загреба, да је у заједничком одбору који је састављен од свију опозиционих странака, наступио расцеп и то услед писања „Новог Листа“. Изасланици хрватске странке права („обворaши“), старчевићеве хрватске странке права („франковци“), хрватске радничке странке и старчевићанске академске младости, изразили су се против писања „Новог Листа“, међутим изасланици сељачке странке и социјалне демократије иступише из заједничког одбора. („Нови Лист“ сматра се као орган познатог политичара дра Ф Поточњака.)

Енглеска и Индија. Лорд Керзон држао је у прошлу недељу у Лондону говор, у којем рече, да је он као вице краљ одговоран за одбрану подуже границе против једне европске силе. И он мора, вели, и ако је пријатељ миру, латити се оружја за нападање. Овај говор индијског подкраља подигао је велику прашину, јер се зна да ту мисли и може мислити само Русију.

Крвопролића у Јерменској. Из Цариграда јављају, да су неистинити гласови, као да су цариградски посланици добили били писма од јерменског завереничког одбора, у којима им се прети, да ће их убити. У тим писмима се просто указује на догађаје и положај у вилајату Битлис, те се умољавају посланици, да спрече тамошња крвопролића, која су слична онима из 1896. године, јер ће иначе доћи до жалосних догађаја и у самом Цариграду. — А из Вашингтона јављају, како су јерменски епископи у Персији писали државном секретару Хају, да су Турци дивљи као вуци те кољу и убијају. И хиљадама њих моле Америку у име хришћанства и у име љубави према ближњем, да спасе животе невиних.

земичку, ал та срамота, да је иште. Узме новине ал не може ни њих да чита. Каже келнеру, да је заборавио новце код куће и изађе на поље. Мисли, да је болестан. Очи му горе, глава му сева, цело му тело дрхће. Чим се пробуди, падне му одмах на памет јело. Потражи опет свог пријатеља, али се овај још није био вратио кући. Људе које у путу сретне, погледа тако бесно, као да су му то све непријатељи. Он мисли ти су сви сити, а ја сам гладан. Осећа да је у овом душевном положају у стању убити човека. У целом телу осећа слабост. Мисли су му нејасне. Хоће нешто да ради, али сам незна шта. Мирис јела, кад прође поред гостионице, необично га дражи. Кад осети тај мирис, дође му да коље и убија. Да би то избегао, пође у шуму. Али ни у шуми не нађе мира. У једном жбуну наиђе на јагоде, и то врло рђаве. Он их једе и осећа још већма глад. Сад се сети, да имаде златан сат код себе. Тај ће дати у заложницу. Врати се у варош, али је заложница била већ затворена. Обузе га страшан осећај очајања. Плакао би и убијао би. У том тренутку мрзио је он цело човечанство и у срцу му се рађале дивље клетве на њега. Одједанпут опази поред радње венац кобасица. Без премишљања и бесвесно откине једну и почне је одмах онде на улици халапљиво гутати.

У том тренутку приступи један полицај па му метне руку на леђа — — — — — —

Превео **И.**

Руско-јапански рат.

Адмирал Камимура, није могао владивосточкој флоти и опет ништа да нахуди; Того није могао код Порт-Артура, да побере никакве лаворике, већ у пристаништима јапанским вида крваве ране своје флоте; у Мандурији су Јапанци, морали да напусте кланце, који су их стали толико жртава, и сад, да се те недаће ублаже, морају се паравно протурити гласови и о некојим успесима јапанским, па ма се ти гласови и опет показали као неистинити.

Адмирал Безобразов, сретно је умакао и после другог свог излета у Владивосток. Овом приликом, појавио се чак и у више јапанских пристаништа, те је изазвао запрепаштење јапанског народа. Зато је искрсла вест, како је јапанска флота код порт-артурског пристаништа, уништила је један руски стражарни брод и један контраторпед. Док се у Јапану сазна, да је ово неистина, проћиће више времена. Занимљива је врло, вест, како су у Јапану „јако изненађени“ руском званичном извештају, да порт артурска флота у последњој борби, није претрпела никакве губитке. То не могу у Токију, никако да верују, јер су јапански официри својим очима видели, како је потонуо један руски убојни брод. Да су тешко озлеђена још два руска брода о том не веле ништа.

Јапанци су морали напустити све кланце до једнога, који воде према Лиаојангу, код Порт-Артура им такођер неиде како треба и за то је искрсла вест, како је руска влада преко Француске понудила да преда Порт Артур, ако јој се дозволи да повуче своју посаду. Ова ће вест без сумње изазвати у Јапану велику радост, и њој се неће додати онај прирепак, како је та вест потекла из приватних извора, а не каже се, ни којих и како су у самом Токију морали надовезати, како та вест треба да се потврди. Што се она неће по свој прилици потврдити, то зато неће бити крива токијска влада.

У опште је чудновато, да је време тако моћан савезник Руса; магле помажу Безобразову да увек сретно умакне испред Камимуре; пљускови приморавају Јапанце да се повуку из крваво заузетих позиција, а Руси посред пљускова продиру напред, и посред магле долазе чак у јапанска пристаништа.

Најновије вести ово су:

О догађајима у Мандурији.

Из Лиаојанга јављају, да су Јапанци устукли из свију кланаца и да се држе само још у оним позицијама, које штите полеђину јапанске војске, која опседава Порт-Артур.

Из Лиаојанга имају „Биршевија Вједомости“ овај извештај: До сад су Јапанци непрестано напред продирали, а Руси се повлачили. Данас је наступио обрт. Руске чете продиру на целој линији, снажно и успешно. Јапанци су врло много ишчекивали од свог продирања на путу Фенг вангченг—Лиаојанг. Кланци Модулински и Фенгчуилински били су у њиховим рукама и пружали су им велике користи. Сад су ти кланци опет у рукама заповедника левог крила манцурске војске, грофа Келера. И Далински кланац су Руси поново посели. 16. јуни био је врло жесток али частан дан по Русе. На путу од Дишичаоа према Сиујану борио се генерал Мишченко против јадног јапанског одељења, које је наступало. Његови козаци испрва су били мирно концентрисани, но у брзо на знак прећопе у напад. Јапанска бригада једна потпуно је уништена. Мишченко продире у правцу Кајчу—Сенчученг, а Јапанци се свуда повлаче. Више није тајна, да је на бојишту наступио обрт. До сад је Куроки наступао, а сад је Куропаткин пошао напред.

Генерал Сахаров послао је овај званичан извештај: Непријатељ из околине Сјуњечена не наступа напред. Козаци су потисли једну јапанску предстражу из села Сиадиво која се повукла јужно на висове. У четвртак је непријатељ на путу Сиујан Сиакотан напао једну нашу извидницу и са две три компаније посео је Тиншан. Истог дана козачки капетан **принц Карађорђевић** изишао је на извиђај са две сатније козака од Сиандиаоа у Канцу, док није дошао са непријатељем у додир, чије је предстраже видео у долини, два километра јужно од Билдахуа. После борбе код Сиакотана повукли су се Јапанци што су брже могли према Канци. На друму Синдиаоа, где су до пре кратког времена била јапанска логоришта, нађена су врло многа крвава парчад рубља и трагови дизантерије, која изгледа да је јако распрострањена међу јапанским војницима. У борби од понеделника непријатељ је изгубио два топа и кола са муницијом, која су наши метци потпуно разорили. — Јапанци са једним малим одељењем држе поседнут Тамиарлу северно од кланца Чапанлин. — Међу јапанском војском, која је оперисала против Квантиансиана, било је више корејанских војника.

Владивосточка плота.

Из Лондона јављају, како није потврђена јапанска вест, да је између Чифуа и Петрограда дошло до борбе на мору. Но против потврђено је, да је смелој руској флоти пошло за руком да и опет умакне Камимури. Она је виђена у петак између острва Чушиме и Окишиме Адмирал Камимура покушао је да умањи размак између своје и владивосточке флоте по сваку цену. Све до мрака размак је само за две миље био умањен. Јапанске торпедњаче добиле су биле налог да се по сваку меру приближе непријатељу. Кад су се примакли на 5000 метара, Руси су концентрисали сву своју жестоку ватру на њих За тим су одједном погашене све руске светиљке и руска флота је нестала у кишовитој, магловитој ноћи. Пошто је задаћа Камимурина да чува мореуз, то није смео даље наставити да гони непријатеља, са којим је изгубио био сваки додир.

Стање око Порт-Артура?!

Из Лондона јављају да је једна руска торпедњака трипут превалила пут између Порт Артура и Инкауа. У Чифу се поговара да је она на последњем свом путу однела Скридлова у Порт-Артур. Многе дунке са свежом раном пробиле су се кроз блокаду и упле су у портартурско пристаниште. Кинези који су стигли у суботу у Чифу, веле да је број јапанских бродова, што блокирају Порт Артур порастао на 40. Јапански бродови који су били на преоправци, вратили су се опет ка флоти.

Из Чифуа јављају даље, да је пре 8 дана дошло до жестоке борбе на суву. Јапанци су прошлог уторника посели висове, који су 16 километара удаљени од Порт-Артура. Прва дивизија, која је код Нашаоа претрпела тако тешке губитке, и 11. ди-

---

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:
СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

визија, која је стигла из Јапана, највише су учествовале у тој борби. Број јапанских губитака још није познат ал су и Руси претрпели тешке губитке. Узима се да Јапанци у исто време продиру и са источне и са западне обале полуострва. Бројна снага јапанске војске, која оперише против Порт-Артура рачуна се на 40 хиљада.

Вести из места и са стране.

Са погреба Змајева.

Међу корпорацијама, које су учествовале приликом погреба чика-Јове Змаја, учествовало је и појало до гроба и новосадско српско занатлијско певачко друштво „Невен“.

Школа и Чика Јова.

Пишу нам из Брђана: Чика Змај-Јове обилати пјеснички и књижевни рад задужио је, и заслужио, да му српски народ вјечни спомен у души и осјећања признања у срцу носи; ми смо на дан распуста школске дјеце у цркви помен учинили — отишла су дјеца са својим свештеником и учитељима у школу и учитељ г. Решковић укратко дјеци заслуге и рад Чика Јове-Змаја описао. Пјеванију књигу држећи, да су у књизи „пјеванији“ Чика Јове-Змаја пјесме сабране, и док се још и остале саберу, и друга „пјеванија“ још већа ће бити — изнео им је и слику Чика Јовину, да га у слици познају, и задрже у вјечном спомену. На то се чуо опћи глас: Слава Чика Јови-Змају!

Аустро-угарске дунавске војничке лађе у Бечу.

Аустро-угарски дунавски монитори „Самош“ и „Керош“, који су не давно маневрисали и дуж савске и дунавске обале (од Раче до Оршаве), приспели су пре неки дан у Беч. Тамо ће се задржати неколико дана, за које ће их време поморска управа прегледати. По бечким листовима, те ће лађе по извршеном прегледу, отпутовати уз Дунав до Пасаве, онда ће се вратити у Будимпешту на дуже борављење.

Учитељски концерат у Новом Саду на Ивањ-дан.

Српски народни учитељи из Бачке, Баната и Срема, долазе данас у Нови Сад, да буду на учитељској скупштини Конвикта, која ће бити у среду у 10 ½ сати пре подне у срп. виш. дев. школи. На Ивањ-дан, приредиће одабрани певачки и свирачки збор од тридесет учитеља концерат код К. Заплетала (на паробродској станици) у корист „Срп. учитељског конвикта“. Улазница је једна круна, а почетак концерту у ½8 сати у вече. Програм је разноврстан. Распоред: 1. „Весела је Србадија“, од Хрузе, свира тамбурашки збор Срба учитеља. 2. „Продана невеста“, марш од Сметане, свира тамбурашки збор Срба учитеља. 3. „Осана“, од Смоленскога, пева певачки збор Срба учитеља. 4. „Пијмо вино“, речи кнеза Николе I. од А. Шантића, за мушки збор удесио И. Бајић, пева певачки збор учитељски. 5. „Синђелићев гроб“, од Драгомира Брзака, декламује учитељ Коста Пешић. 6. „Морнарска песма“, речи А. Шантића, од И. Бајића, пева певачки збор учитељски. 7. „Ајдук Вељко“ у српским народним песмама, од Ст. Мокрањца, пева певачки збор учитељски. 8. „Бурски убојни“ марш, од Валдова, свира тамбурашки збор учитељски. 9. „Низ српских песама“, од С. Јанковића свира тамбурашки збор учитељски. Улазнице за овај концерат, могу се добити у књижарници Милана Ивковића. — Вешто певање одабраних певача учитеља и изврсна декламација К. Пешића учитеља, добро је позната нашој публици, а уз то, долази нам као новина тамбурашки збор. Певачки и свирачки збор, намерава сутра дан после концерта, кренути се на пут преко Загреба у Приморје, кроз српске крајеве, да упозна тамошње народне и школске прилике.

Против смртне казне.

Један немачки правнички зналац написао је повећу расправу против смртне казне. Његово мудровање о томе врло је занимљиво. Казна, вели, треба да даде осетити муку и невољу ономе, који је извршио какав злочин. Међутим смрт није патња, него напротив, смрт учини крај сваком осећању, па дакле и патњи. Код смртне казне дакле, није казна смрт, него онај страх од смрти. Свест о томе, да морамо умрети и против воље своје, у одређен дан и час, у истину је извор таквих мука, које се не могу описати ни којим пером. Али о казни: Страх од смрти, незна ни један закон. Закон одређује само смртну казну. И тако оно, што закон одређује као казну, није патња, него напротив узрок такве патње, какву не одређује ни један параграф. Но како страха од смрти не може бити без смртне казне, то се ни смртна казна не може укинути, а да остане само страх од смрти. Смрт није испаштање, него је то страх од смрти. Али не може тамо бити страха од смрти где нема смртне пресуде, а где има смртне пресуде, не може се опростити кривац од смртног страха, па ма му пресуду саопштили у последњем часу, јер у страху од пресуде је и страх од смрти.

Устав у Русији.

Један берлински лист јавља, како се руски званични кругови сад више баве мишљу о ревизији устава но икад досад. И меродавни чиниоци се не противе овоме плану, те изгледа, да ће Русија за кратко време доћи до устава. Говори се по Петрограду, да дворски високи достојанственици проучавају сад онај нацрт устава, што га је спремио генерал Меликов пред смрт Александра II., који је нацрт примио и одобрио. И цар Никола II. не противи се уставу, али се мисли, да то питање ипак не може доћи на дневни ред пре, но што се заврши рат с Јапаном, јер од 1812. год. ништа већма не занима двор и званични руски свет од рата с Јапаном, који је све и сва потиснуо у страну у Петрограду.

Православље у Јапану.

Многима ће од читалаца бити познато, да у Јапану има знатан број православних урођеника. Чувени руски новинар Сигма (С. Сиромјамтников) објашњује у једном свом извештају, да је г. 1891. на источној висини „Сурогадај“) у Токију сазидана православна саборна црква на руском земљишту и о руском трошку. Уз саборну цркву подигнут је и семинар, у ком је г. 1900: васпитано 60 питомаца; осим тога има тамо мисионарска станица са 10 питомаца и женска школа са 74 ученице. На свима тим школама радило је 48 учитеља, од којих је пет изишло из руских богословских академија. Код мисија било је осам преводилаца и два уредника за превађање св. књига. Провинцијални синод автокефалне православне јапанске цркве издаје сваке године свој извештај. Већ у јануару г. 1900. било је у Јапану 25,230 православних Јапанаца, 231 православних јапанских црквених општина, један епископ (Николај), 28 свештеника, 5 ђакона, 16 учитеља појања, 152 предикатора.

Пчеле у предсказивању времена.

Према пчеларском искуству о предсказивању времена од стране пчела вреде следећа правила: 1. На лепом времену, кад пчеле не лете, очекуј кишу; 2. Кад се пчеле враћају јатомице и журно у кошницу, за њима ће олуја или непогода устопице; 3. Ако пчеке кад је облачно отпочну већ изјутра да лете, ускоро ће огрејати сунце и леп дан настати.

Лечник и чување тајне.

Лечник је морално обвезан, да не одаје тајне својих болесника и оних, који се због какве своје телесне невоље обрате на њега. Но ових се дана догодило, да је лечник открио тајну болест једног свог болесника пред неким својим добрим пријатељем, чију ћерку је заручио био онај болесни младић. И дабогме, од сватова неби ништа. И онај младић убије своју заручницу, па после и сам себе. И то је дало повода многима, да нападну лечника што је одао тајну и тиме се огрешио о своју дужност. Међу тим друга бране лечника и веле, да је он тиме учинио само човекољубиво дело, јер је отклонио још веће зло тиме, што је спречио зараженог гадном болешћу младића, да упропасти не само своју будућу жену, него и читаво једно покољење. — Ствар, о којој доиста ваља дубље размислити, пре но што би се лечник позвао на одговорност.

Утицај влажног кревета на здравље.

Много се расправља о томе, да ли је шкодљиво по здравље, лежање у влажној постељи. Зна се, да је влага, добар топлоноша. Топлота тела, лакше се испарава у влажној постељи, чему је последица, опасност од назеба. Али ту опасност, треба мање приписати ваздуху, него више влази постељиној. Тако исто је нездраво спавати у влажном оделу. Шта више, тад још опасније, него кад је постеља влажна. Зато је боље спавати, без икаква одела, па ма то било и у хладној соби, него у влажном оделу.

Кратке вести.

— Прве мађарске новине постале су у Пожуну 1. јануара 1780. године. 1830. године било је 10, а 1902. излазило је 1205 новинарских гласила и часописа на мађарском језику у Угарској.

— Золина удовица поклонила је све рукописе његове париској народној књижници, и ако су јој енглески и француски књижари понудили били огромне своте за те рукописе.

Брзојави „Застави“.

Стигли 22. јуна.

Руско-јапански рат.

Токио. Проносе се гласови, да је Русија преко Француске понудила да преда Порт-Артур под условом, да се посади допусти да слободно оде ка руској војсци. Потврда ове вести фали. (О овоме говоримо у опису рата. Пр. у „З.“)

Токио. Са 1000 руских заробљеника у јапанском затвору добро се поступа. (На што је ова вест?! Пр у. „З.“)

Лиаојанг. Куропаткин се вратио у Хајченг, пошто су због кипа операције немогуће. Кланац Дањни није поседнут ни од једне стране, обе војске улогорене су на обе стране кланца.

Петроград. Царски указ наређује мобилизацију у многим губернијама. Мобилисан је војнички округ петроградски, московски. кијевски и казански.

Нов намесник у Финландији.

Петроград. Кнез Оболенски именован је намесником у Финландији.

Угарски сабор.

Будимпешта. Расправа о прорачуну настављена. Посланик Молнар говори у име пучке странке и вели, да је пучка странка прожета идејом о ревизији црквено-политичких закона. Подноси предлог, да се укине закон о потпуној слободи вероисповести (безверју).

Колера.

Техеран. Колера бесни. Сваког дана има 150 случајева смрти. Енглеске колоније напуштају варош.

Сељачки немири.

Вел. Бечкерек. Пет стотина ратара из Мађар Итебеја посели су пустару Емериха Јановаха (?) да поделе земљу међу собом. Сељаци су дуго водили процес за ту пустару, па су га изгубили, те су покушали овим начином да дођу до права. Одаслана је војска и жандармерија на лице места.

Ad C. O. 1457.
зап. ex 1904.

Стечај.

Сходно овдашњој одлуци од долеозначеног дана и под горњим бројем овим се расписује стечај на привремено систематизовано место помоћника надзирателја народно-црквених добара.

С тим местом скопчана је плата од годишњих 2800 круна, станарина 400 круна и путни трошкови према указаној потреби.

Срби, православне вере. који желе ово место получити. а који су с успехом свршили вишу економску школу (академију) ваља да поднесу своје инструјисане молбенице саборском одбору најдаље до св. Илије.

Молби се има приложити крсни лист, сведоџбе о свршеним наукама и сведоџбе о досадашњем занимању и владању.

Првенство на ово место имају они, који су до сада већ практично радили и који су вешти рачуноводству.

Из седнице срп. прав. нар. црк. саборског одбора, држане у Карловцима дне 18. (25.) јуна 1904. године.

Председништво
саборског одбора.

577 1—3

Преко летње сезоне издајем

неколико **Меблираних** соба.

Лепа башта и клавир у кући.

Черевић, 4. јуна 1904.

578 1—2 Сара Ј. Стефановић.

Мала игра.

Приповетка И. Н. Потапенка.

(Наставак) (7)

Жалосно је било видети школског друга, који је поставио себе у такав положај, према својој жени, да она налази могућности исмејавати се над њим и давати о томе споразума погледом странцу и врло мало познатом човеку.

— И ето, на тај начин кваре најбоље коње, продужи Обридлов, и не помишљајући приметити њену иронију. — Код мене су их извели ти момци већ читаво тесте. Прошле године купио сам на вашару великог мерина*)...

И ту је следовало подробно описивање, како врсноће купљеног на вашару великог мерина, тако и његове жалосне судбине, чији је узрок било грубо незнање коњушара Антона Причање о томе било је толико пространо, да је захватило све време ручка, и тек кад су донели каве, била је изречена последња фраза, која је напомињала на епитафију по тону, каквим је била изведена.

— И тај великолепни коњ, за кога сам платио триста педесет рубаља, дошао до тле да вуче воду!

— Није ли то ужасно? упита пређашњим тоном Надежда Александровна, обративши се Прасову, и тога часа погледа на њ многозначајним погледом.

Прасов се замисли, но, разуме се, не о судбини великолепног коња мерина, већ о томе, да је то с њене стране проста шала, жеља наљутити мужа или је проста лакомисленост? Не решивши то питање, он ипак рече, подражавајући њеном тону.

— Да, то је ужасно!

Али Обридлов изгледао је као да није ни слушао тај разговор.

Прасов, пак, бојећи се да се продужи историја о великолепном мерину, помисли да је потребно променити разговор.

— Зашто ми не покажеш башту своју? Судећи по томе, што сам видео из далека, она мора бити да је величанствена! рече он.

— Башта је лепа, али се никад не враћам у њу. Нека ти то покаже жена, небрижљиво одговори Петар Алексеевић.

Обридлов очевидно није придавао башти никакву важност, сматрајући је за мање важни део газдинства.

— Могу ли се надати тој љубазности? упита Прасов Надежду Александровну.

Она не одговори, већ само климну главом у знак пристанка.

После ручка, Петар Алексејевић оде одмах на имање. У њега су у то доба скупљали пшеницу, и он је морао сам да види шта су успели учинити за дан. Надежда Александровна оде у своју собу, а Прасов, оставши сам, ходаше по дворишту тамо амо, сваки час растерујући кокоши и патке, које трчкараху са кречањем и дерњавом око његових ногу. Кад му се то досади, он пође у своју одају, но у то се време појави на вратима Надежда Александровна, и он се заустави. Она је била у оном истом руху јоргованске боје, но к њему је додала још лак сиви огртач, који је јако ишао уз њено лице; сламни шешир са широким ободом и сунцобран у десној руци, допуњавали су њен костим.

— Готова сам показати вам башту, рече она, лако осмехнувши се.

— И испунићете на тај начин свету дужност домаћице? са осмејком упита Прасов.

— Кад би све дужности биле тако лаке, као ова, ја ништа против њих не би имала!.. Но у осталом бацимо та прећуткивања, ми смо, управо рећи, скоро непознати. Ја знам само, да сте ви Николај Сергијевић Прасов, школски пријатељ мога мужа, а то је сувише мало за то, да би се присвојили с човеком.. Хајдмо.

Прасов је почео лако и слободно говорити о себи, он је објаснио да већ десет година служи у неком акционарском друштву у Москви, сматра себе за потпуно слободна човека, зато, што није женљен, није заљубљен и обезбеђен је; исприча понешто о својима — о мајци и сестри, с којима живи заједно. Он се ограничи само на спољну страну ствари, рачунајући да није згодно изнети све одмах први пут.

— Ја мислим, доврши он, — да је за прво познанство са мојом личношћу ово довољно.

— Молим, шта довољно! Сложи се Надежда Александровна. — Но, реците ми, та ви изодавна знате мога мужа, и чини ми се, били сте с њим бољи пријатељ, — је ли он увек био такав?

— Какав?

— Па, ето, такав, каквог сте га видели јуче и данас.

(Наставиће се.)

*) врста влашких коња.

Изјаве саучешћа

поводом смрти „Змајеве“.

Београд. Дубоко потрешен вешћу смрти великог покојника искреног пријатеља шаљем најсрдачније саучешће. Др. Веснић.

Београд. Ко уради колико Змај, не умире него се рађа тек да живи! Слава песнику, хвала књижевнику! Милићевић

Београд. (Корнелу Јовановићу). Друштво за чување народног здравља дубоко је потресено вешћу о смрти Чика-Јове и изјављује своје учешће у општој жалости за њиме. Мир души великог Србина, доброг и племенитог чика Јове! Председник др. Никола Петровић.

Беч. (Корнелу Јовановићу). Вест да је за навек склопио очи највећи српски лирик, уметник — филозоф и борац за праведнији живот — ужаснула ме је. Молим Вас да будете тумач мога дубоког саучешћа у тузи целе Ваше породице, а драгоме Чики, за којим ће цео српски народ тужити, нека Бог да рајско насеље. Слава му! Риста Петрушевић, студ. сликарства.

Берлин. Истом овога тренутка савладох тужни глас. Вечито ћу жалити што добром пријатељу и великом песнику немогох одати последњу почаст Милан Шевић.

Будимпешта. (Корнелу Јовановићу). У превеликој жалости која је вашу породицу и народ српски смрћу песника великана задесила, изволите примити израз мога искреног сажаљења. Епископ Лукијан.

Бешеново. Делимо тугу с целим Српством за неумрлим Чика-Јовом Змајем. Бојана Вурдеља.

Босут. (Уредништву Заставе). Туги свеколиког Српства, за великаном и ретким Србином, нашим чика Јовом, придружујемо се. Смрт његову на овашњој парохијалној цркви огласисмо, а доцније ћемо одржати му парастос. Слава му! Срби из Босута.

Брод. (Уредништву „Заставе“). Дела истинских генија бесмртна су, а у њима и с њима живеће они док је људи, док је света. Књижевни рад Јована Јовановића учинио је песника Змаја неумрлим и он ће живити као песник док траје народа српског и у народу српскоме.

„Док се поје, док се бојак бије
Док се коло око свирца вије,
Докле срце за срцем уздише.“

Над отвореном гробницом каменском оплакујем са народом српским ненакнадиви губитак великог српског родољуба, који је из Јована Јовановића и створио бесмртног песника, узор поштеног, истрајног и неустрашивог народног борца. Песник Змај Јовановић извојевао је вечан живот и славу духу своме, а на народу је српскоме да обезбеди мир пепелу онога човека, који је само за Српство живио, радио и борио се. Са поштовањем др. Никола Ђурђевић.

Ваљево. (Корнелу Јовановићу.) Свесрдно оплакујемо смрт неумрлог песника и књижевника чика-Јове и молимо се богу, да му да рајско насеље. У име грађана града Ваљева: Председник општине М. С. Ненадовић.

Варварин. (Корнелу Јовановићу.) Искрено саучешће у великој тузи за изгубљеним најбољим песником српским и одличним моралним васпитачем омладине. Јоксимовић лекар, Поповић посланик, Поповић порезник, Милетић.

Винковци. (Одбору.) Српске мајке са својом пејачи српском младом, тужно цвиле над гробом свога неумрлога нежнога учитеља. Вечна ти слава велики сине српски и неизмерна хвала на твоме узвишеном раду! Српска женска задруга.

Винковци. (Одбору.) Растужене српске душе, великом песнику, велељубљеном и поштованом Чика-Јови, нашем Змају кличемо! Слава ти и хвала. Школска општина.

Винковци. (Корнелу Јовановићу.) Над гробом српског великана тугује уз вас др. Данило и Милева Кеслер.

Винковци. (Корнелу Јовановићу.) Вечни спомен неумрлом Чика Јови а теби у братској туги да ће Бог утехе! Стари Тоша Илићић са децом.

Врлика. (Општина Каменица.) Учествујући у туги свега Српства скупно с ученицима школе коланске кличемо! Слава Чика-Јови. Учитељ Марић, Максимовић.

Врлика. (Општина Каменица.) На крилу муње кобни нам стиже глас, е је вихор љути прекинуо милозујну не надокнадиву златну жицу на српској нам лири. У знак туге, жалости и најдубљег поштовања падамо ничице пред одром нашега омиљеног Змаја, великана, кличући! Слава бесмртном оца певања „Невена“ вечна му памјат. За врличке Србе начелник и посланик витез Кулишић.

Врдник. (Корнел Јовановић). Драги Корнеле! Сви ћемо ми умрети па ништа, али ово мало Српство без великана Змаја-Јове замислити не могу. Нека је узор карактеру песника вечна хвала и слава. Младен Стојковић.

Врдник. (Заставa.“) Слава Змају, слава му до века! Стеван Моловић, парох.

Врдник. (Корнелу Јовановићу.) Дубокој жалости српскога народа и жалости вашој, придружује се и О. Сергије.

Позив на претплату.

Са 1. јулом 1904. ступа „Застава“ у трећу **овогодишњу четврт.** „Застава“ излази на 6 страна, **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. — На сваки начин ћемо имати пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, који такође на 6 страна излазе. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године 2 круне и 40 потура на један месец. **Новим претплатницима шиљаћемо лист до краја овог месеца бесплатно.**

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, 12 јуна 1904.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

✝

Мојој доброј и непрежаљеној супрузи

МИЛЕВИ ГРУЈИЋ

рођ. Стаматовић

приређујем у суботу 26. јуна (9. јула) о. г.

ЧЕТРДЕСЕТДНЕВНИ ПАРАСТОС

у Петроварадинској војничкој капели у 11 сати пре подне, што свима мојим сродницима, драгим пријатељима и познаницима до знања стављам.

У Петроварадину 21. јуна (4. јула) 1904.

575 Удов **Гига Грујић.**

Стечај.

Потписана управа расписује стечај за попуну тридесет питомачких места у ђачкој трпези (Алумнеуму) српске сомборске учитељске школе.

Питомци ће бити подељени у четир разреда. У првом су осморица, који уживају бесплатну храну; у другом су седморица са месечном уплатом од **4 круне;** у трећем четворица са месечном уплатом од **10 круна,** а у четвртом разреду биће једанаесторица са месечном уплатом од **20 круна.**

Једном примљени питомци, морају до краја године у алумнеуму остати, а пристојбе своје дужни су питомци II. разреда на по године унапред; питомци III. разреда на три месеца унапред, а питомци IV. разреда на два месеца унапред шиљати, и то: на благајникињу алумнеума г-ђу професора Вјеру Радићеву. Уза сваку новчану пошиљку има се прикључити и 4 потуре на поштански трошак.

Молбенице, уз које има прикључена бити и сведоџба о сиромаштву имају се потписаној управи поднети најдуже до 2. (15.) августа 1904. године.

У Сомбору, 18. јуна (1. јула) 1904. г.

Мита Калић,
управитељ.

572 1—1

НАМЕШТАЈЕ,

писаће столове, ормане за књиге, етажере, у свима стиловима држи увек на стовариштy и израђује по предложеним цртежима најјефтиније све у столарску струку спадајуће ствари

Јован Дудик, столар
Budapest, VII., Rózsa utcza 34

Илустроване ценовнике уз 60 пот. у маркама разашиље франко. 447 28—

ЗА МОЈУ
МАНУФАКТУРНУ, ПАМУКА И КРАТКЕ РОБЕ
ТРГОВИНУ

потребујем помоћника за одмах, или за 14 дана. Који су вешти једноставном књиговодству, владају добро њемачким језиком прости од војништва, нека шаљу понуде са ознаком плаће на:

Макса Розенберга,
563 2—3 **Шид,**

НОВА ПОМОДНА И МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈОВАНОВИЋ И СРШКИЋ

У САРАЈЕВУ

треба солидног помоћника, вешта у послуживању и спремању излога, да зна српски и немачки језик.

Понуде се шаљу на Dušan Srškić Wien IX. Währingerstrasse 50. III. St. Th. 19.
558 3—6

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД 148 43—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ.

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

МОЈ СВЕТСКО ПРИЗНАТИ МНОГОСТРУКО НАЈВИШЕ ОДЛИКОВАНИ
324 18—25

КВАРГЕЛ-сир

продајемо на велико и мало у сандучићима поштом или жељезницом са поузећем.

Разашиљем ценовнике на захтевање. Дописивање немачким језиком.

E. ZORN, Kösefabrik, Olmütz (Mähren).

ТАМБУРАШИМА У ПАЖЊУ!

Тражи се једно добро

тамбурашко друштво

од 8—10 особа за добро место, где је свако вече на окупу до 200 особа. Концертовати могли би 2 месеца. Оферте молим да се адресирају на

Cofetaria Wladimir
Braila
527 4—6 **Romania.**

БИЉНИ БАЛСАМ

за фарбање седе косе

фарбање

● БЕЗ ТУЂЕ ПОМОЋИ. ●

Добија се код **Ђорђа Максимовића**, *фризера и парфимера у Марijенбаду (Чешка)*,

Цена једне флаше: **2 форинта.**

Израђујем и **Бароке, Курјуке** од косе.

Adresa: **Georg Maksimović**, Friseur & Parfumeur Kaiserstrasse, Haus London, **Marienbad** (Böhmen).
392 21—50

ТРЕБАМ

За моју шпецерајску, деликатеса трговину једног старијег до 20—24 године спомоћника, који је вичан аранжерању излога и да је у деликатеси стручњак. Потребно је знање српског, немачког и мађарског језика. Првенство имају они, који су дуже време на кондицији једног места остављани односно били.

Такођер требам једног шегрта из боље породичне куће.

564 2—2 **Ника Ненадовић**
у Митровици.

У ПАЖЊУ!

ТРГОВЦИ, ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ!

Одма ће се акцептирати за Славонију млађи чиновник за звање и за путовање, са пријатним опхођењем и лицем, или да је изучен трговац или пољопривредник, који подпуно говори и пише немачки, мађарски и српски, који је вичан књиговодству и способан за организациони рад (који је код осигуравајуће бранше у послу био, имаде првенство). Понуде са сведочбама у препису, описом свога живота и фотографиом треба упутити под шифром: „Lebensstellung für charaktervollen und zuverlässigen Mann 4118“ на **Rudolf Mosse**, Wien, I, Seilerstätte 2. 576 1—1

ИМАЊА НА ПРОДАЈУ.

У Београду у свима крајевима вароши, имам у великом избору имања на продају, како елегантних кућа за једну породицу тако и са више станова за ренту, почев од 100 кр. па до преко 1000 кр. месечног прихода. Такођер имам и елегантних вила (летњиковаца), винограда и земљишта за винограде, све са врло повољним условима.

Купци нека се изволу обратити у посредничком бироу у киоску код Славије.

470 9—10 МИЛОРАД С. АНТОНИЈЕВИЋ
посредник.

По високој кр. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом

чиста алкаличко-муриатичка

Апатовачка киселица

није само најбоље и најздравије

столно пиће

него је и најкориснија и најгласовитија

лековита вода

која је од првих лијечничких ауторитета препоручена и дјелује ненадкриљиво код болести желудца, плућа, гриљана, разних катара, астме, мјехура, каменца, хемероида (златне жиле, натеклих и зрнатих јетара, жгаравице и разних женских болести. 162 34—100

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“
Загреб, Илица број 17.

Добива се у свим лекарнама, трговинама миродија, рестаурацијама и гостионама.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заравних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно опер[illegible] — употребом једино права апотекара **A. Thierry-a**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Trade Mark. Registriert. Schutzengel-Apotheke des A. THIERRy in Pregrada.

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже **„rosa centifolia“**, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у вези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих озледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, кад се опече ма којом приликом, код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд.

Ова маст што старија, то изврсније дјејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем 2 тегле 3 К.

Опомињем, да се не купује н[illegible]ражавања без дјејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada“** уревана. Свака тегла мора бити увијена с[illegible]путством за употребу, а иста такођер мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стоваришта, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 45—

Стечај.

Смрћу Стевана Лесковца упражњено је једно учитељско место на српској вероисповедној школи у Ст. Паланци.

Са тим местом скопчана је плата, и то:

1. У готовом новцу — — — К 800
2. У име станарине — — — » 160
3. За држање повторне школе кад буде на реду — — — — — » 80
4. У име свога огрева — — » 40
5. $9\frac{572}{1600}$ □° прве класе комасиране ораће земље.
6. 5643 □° прве класе ораће земље па шњака.
7. Једну башту изван села.
8. Од укопа где позван буде, од парадног 4 круне, од обичног 2 круне.

На сву земљу све терете плаћа учитељ.

Осим горенаведене плате уживаће учитељ петогодишње доплатке.

Дужности су школском уредбом прописане, а осим тога дужан је у цркви у једној певници појати и школску децу у црк. појању обучавати.

Учитељ има држати наставу у оним разредима, које м. шк. одбор додељивао буде.

Приметити је, да је горња земља осим баште за 1903|4. економску годину издана била за 710 крува под закуп.

Компетенти имају добро инструиране молбенице најдаље до св. Илије потписаном председништву поднети.

У Ст. Паланци (Ó-Palanka B. B. M.) 18. јуна (1. јула) 1904.

Константин Јанковић, перовођа — Душан Јаблановић, председник школ. одбора.

570 2—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.